

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

ПРОГРАМА

ТВОРЧОГО КОНКУРСУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ БАКАЛАВР

для вступників на основі повної загальної середньої освіти та спеціалізованої професійної музичної освіти, здобутої як в національних спеціалізованих закладах освіти (музичних середніх спеціалізованих школах-інтернатах для обдарованих дітей) так і в закладах спеціалізованої професійної освіти (музичних училищах, училищах культури, мистецтв), де після виконання освітньої програми випускникам присуджується освітня кваліфікація молодшого спеціаліста

Спеціальність 025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»

Освітня програма «ФОРТЕПІАНО»

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

До складання вступних випробувань допускаються особи, які мають документ про підготовку відповідно до спеціальності 025 «Музичне мистецтво» за програмами вищих навчальних закладів I та II рівня акредитації, а також особи, які мають документ про повну загальну середню освіту і спеціалізовану професійну музичну освіту (здобуту в коледжах, училищах або у спеціалізованих музичних школах-інтернатах), відповідно до програм вищих музичних навчальних закладів I-II рівня акредитації. **Ці вимоги відповідають Стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво (с. 13 Пояснювальної записки), затвердженого Наказом МОН від 24 травня 2019 р. № 727.**

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- жанрово-стильової специфіки виконуваних музичних творів;
- музичної форми та специфіки виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- основ теорії музики;
- етапів еволюції фортепіанного мистецтва.

Уміння:

- грамотно та текстово вірно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою музичні твори;
- демонструвати технічно досконале виконання програми;
- розуміти художній зміст виконуваних творів;
- орієнтуватися в питаннях історії виконавства на фортепіано;

- дотримуватись жанрово-стильових особливостей творів;
- грамотно визначати на слух, будувати та співати від звука інтервали, акорди та гами;
- інтерпретувати авторський задум фортепіанних творів;
- проявляти виконавська індивідуальність, емоційність, артистичність.

Наявність навичок:

- виразного інтонування та фразування;
- володіння різноманітними прийомами звуковидобування та туше (артикуляція);
- володіння різноманітною динамікою та вибудовування виконавської драматургії;
- грамотної педалізації;
- фізіологічної свободи, збалансованості та доцільності піаністичних рухів;
- відтворення темпу, метру, ритму;
- читання нот з листа;
- визначення та побудови інтервалів, акордів та гам.

Творчий конкурс складається з двох етапів: «**Виконавська майстерність**» та «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**».

Перший етап «**Виконавська майстерність**» передбачає:

- виконання напам'ять на інструменті трьох різних за стилем та формою творів, а саме:
 - 1) поліфонічний твір;
 - 2) I частина класичної сонати у формі сонатного алегро;
 - 3) концертна п'єса або етюд;
- виконання з листа запропонованого екзаменаційною комісією музичного твору (на вибір комісії);

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Поліфонічні твори

Бах Й.С. Прелюдії та фуги з «Добре темперованого клавіру», I і II т.;
 Бах Й.С. Французькі сюїти;
 Бах Й.С. Англійські сюїти;
 Бах Й.С. Партіти;
 Бах Й.С. Триголосні інвенції;
 Бах Й.С. – Бузоні Ф. Органні хоральні прелюдії
 Гендель Г. Прелюдії та фуги, Сюїти, Фуги, Партіта
 Шостакович Д. Прелюдії та фуги
 Щедрін Р. Прелюдії та фуги
 Бібик В. Прелюдії та фуги
 Хіндеміт П. «Ludus tonalis»

Твори крупної форми

Скарлатті Д. Сонати
Клементі М. Сонати
Гайдн Й. Сонати
Моцарт В.А. Сонати; Варіації; Рондо; Фантазії
Бетховен Л. Сонати; Рондо; Варіації
Гріг Е. Соната
Шуберт Ф. Сонати

П'єси

Мендельсон Ф. Пісні без слів

Шопен Ф. Вальси; Мазурки; Прелюдії; Ноктюрни;
Етюди; Полонези; Експромти; Експромт-Фантазія.

Шуберт Ф. Експромти; Музичні моменти; Фантазії.

Шуман Р. Новелети; Симфонічні етюди; Фантастичні
сцени; Карнавал; Крейслеріана; Бабочки, Мрії, Порив.

Ліст Ф. Етюди; Пєси з циклу «Роки мандрів»; Ноктюрни;
Мефісто-вальс; «Втіхи»; «Лорелея».

Чайковський П. «Пори року», Ноктюрн (фа мажор),
Пісня без слів, Думка, Романс

Рахманінов С. Етюди-картини; Прелюдії; Музичні моменти; Програмні твори

Скрябін О. Прелюдії; Етюди; Поеми.

Дебюсі К. Прелюдії; Етюди; Програмні твори.

Лисенко М. Ноктюрни; Пісні без слів; Баркарол; Мрії.
«Образки минулого», Експромт, Ескізи.

Лятошинський Б. «Відображення», Прелюдії;

Ревуцький Л. Прелюдії.

Сильвестров В. «П'ять п'єс»; «Тріада»; «Кіч-музика»; Багателі.

Скорик М. П'єси

Фільц Б. «Десять закарпатських новелет», «Київський триптих»,

Другий етап «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**» передбачає перевірку загальнокультурного та музично-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих навчальних музичних закладів I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконували абітурієнти;
- вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (емоційно–образний зміст, музична форма);
- знання концертного репертуару та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, концертні та віртуозні твори);
- знання імен видатних піаністів, характеристики їх творчої індивідуальності;
- орієнтації в нотному тексті музичного твору;

- знання методичної літератури;
- знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи);
- знання теорії музики та сольфеджіо: вміння визначити на слух, будувати та проспівати від звука (вгору або вниз) мажорні (натуральні, гармонічні, мелодичні), мінорні (натуральні, гармонічні, мелодичні) гами до п'яти знаків; інтервали – хроматичні, діатонічні та характерні (з розв'язанням, визначенням тональностей); акорди – збільшені та зменшені тризвуки з обертанням, септакорди домінантної та субдомінантної груп з обертанням, розв'язанням, визначенням тональностей.

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) за кожну сесію творчого конкурсу.

Структура оцінки
за проходження першої сесії творчого конкурсу «Виконавська майстерність»

№	Основні завдання першої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1	Виконання напам'ять поліфонічного твору	1-30
2	Виконання твору крупної форми (сонати, варіації, рондо)	1-30
3	Виконання концертного твору (п'єси або етюд)	1-30
4	Виконання з листа запропонованого екзаменаційною комісією музичного твору	1-10
Максимальна кількість балів		100

Структура оцінки
за проходження другої сесії творчого конкурсу
«Основи теорії та історії музичного мистецтва»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються під час другої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-15
2	Знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконував абітурієнт під час першого етапу	1-15
3	Вміння проаналізувати музично-теоретичні (жанрово-стильову специфіку, емоційно-образний зміст, форму) та виконавські особливості фортепіанних творів	1-15
4	Знання концертного репертуару та його класифікації	1-10

	за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, обробки народних мелодій)	
5	Знання імен видатних піаністів, їх творчості	1-10
6	Знання специфіки виконавської інтерпретації	1-15
7	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-10
8	Знання фортепіанної літератури, методичної літератури	1-10
Максимальна кількість балів		100

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу хоча б за одну з сесій менше **124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання не допускаються.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТІВ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2018 РОЦІ
на спеціальність «Музичне мистецтво»**

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1.Початковий до 123 балів	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Не володіє диригентськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Майже не володіє диригентськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Має фрагментарні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Володіє диригентськими навичками на низькому рівні. Майже відсутні музичні здібності.

2. Середній 124 – 149 балів	<p>Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на початковому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа, продемонстрував дуже слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про обмеженість загальнокультурного рівня.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на дуже низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, майже не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа, продемонстрував слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.</p> <p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, лише частково відповідає вимогам. Абітурієнт виявив слабкі навички читання нотного тексту з листа, продемонстрував невпевнені знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.</p>
3. Достатній 150-175 балів	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив достатні навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий технічний апарат, але не в повному обсязі демонструє наявність необхідних навичок виконання. Абітурієнт виявляє в цілому достатні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p> <p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, або програма з диригування не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий технічний апарат. Абітурієнт виявляє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>

	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий технічний апарат, володіє навичками цілісного комплексного аналізу матеріалу, здатний систематизувати та узагальнювати набуті знання, може самостійно виправляти допущені помилки, демонструє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>
<p>4. Високий 176 – 200 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє деякі огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p> <p>Абітурієнт на високому рівні виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє дрібні огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p> <p>Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам і виконані на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат. Продемонстрував всебічні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p>

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев А. История фортепианного искусства. Ч. 1 и 2. Москва : Музыка, 1988. 415 с.
2. Бадура-Скода Є.- П. Інтерпретація Моцарта. М., 1991.

3. Барська З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2017. 80 с.
4. Безбородова Л. А. Дирижирование : учебное пособие для музыкальных вузов и колледжей. М. : Флинта, 2000. 214 с.
5. Берегова О. Музыка XX – XXI століть. Східна Європа та українське зарубіжжя. Частина перша : підручник для вищих мистецьких навч. закладів України III – IV рівнів акредитації. К. : НМАУ імені П.І. Чайковського, 2012. 294 с.
6. Бодак Я. Історія західноєвропейської музики від найдавніших часів до XVII століття: навчальний посібник / редакційна колегія : Я.Кеньо, З.Лельо, Б.Пиц. Дрогобич: Коло, 2017. 280 с.
7. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики XX століття : навч. посіб. К. : Освіта, 2008.
8. Гаккель Л. Фортепианная музыка XX века. Очерки. М. : Сов. композитор, 1976. 296 с.
9. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением: методический очерк 4-е изд., доп. М. : Музыка, 1981. 143 с.
10. Глауберман І. Основи вивчення музичних творів. Харків, 2009.
11. Гольденвейзер О. Фортепіанні сонати Бетховена. М., 1991.
12. Грінченко М.О. Історія української музики : дослідження. К. : 1992. 278 с.
13. Дмитревский Г. Хороведение и управление хором. М. : Лань, 2008. 112 с.
14. Дубінін І. Гармонія. Ч.1. К. : Музична Україна, 1981. 136 с.
15. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / пер. з нім. та ред.-упор. Ю.Є.Семенов. Ч.1. Арс-антика, Арс-нова, Гуманізм. Ренесанс. Одеса: «Будівельник», 2003. 188 с.
16. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / пер. з нім. та ред.-упор. Ю.Є.Семенов. Ч.2. Бароко, Класика, Романтика, Нова музика. Одеса: «Будівельник», 2004. 240 с.
17. Зарубіжна музична культура ХУІІ – ХХ ст.: тематичний збірник наукових праць / Гол.редактор М.Черкашина. К.: «Компас», 1991. 160 с.
18. История зарубежной музыки в пяти выпусках. – Вып. 1. / ред. К. Розеншильд. – М., 1969; Вып. 2. / ред. Б. Левик. – М., 1966; Вып. 3. / ред. В. Конен. – М., 1972; Вып. 4. / ред. М. Друскин. – М., 1967; Вып. 5. / ред. И. Нестьев. – М., 1988.
19. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл та етногр. Ім.. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004.
20. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл та етногр. Ім.. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004.
21. Кашкадамова Н. Історія фортепіанного мистецтва ХІХ ст. Тернопіль. Астон, 1998
22. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавиршно-струнних інструментах ХІV-ХVІІІ ст. Тернопіль. Астон, 1998
23. Кияновська Л. Українська музична культура. 2-е вид. Тернопіль, 2000. 316

- с.
24. Кияновська Л.О. Сильова еволюція галицької музичної культури ХІХ – ХХ ст. Тернопіль : Астон. 2000. 340 с.
 25. Композитори: Енциклопедичне видання / пер. з нім. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2010. 432 с.
 26. Корній Л. Історія української музики : підручник. – Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 2001. Ч. 3. 480 с.
 27. Корній Л. Історія української музики : підручник. Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 1998. Ч. 2. 388 с.
 28. Лемішко М. Гармонія. Частина І. Діатоніка : навч. посіб. для вищих навч. закладів культури і мистецтв III-IV рівні акредитації. Вінниця : Нова книга, 2010. 224 с.
 29. Малинковская А. Фортепианно-исполнительское интонирование: Проблемы художественного интонирования на фортепиано и анализ их разработки в методико-теоретической литературе XVI – XX вв. : очерки М. : Музыка. 1990. 191 с.
 30. Мілка Є.Г, Шевченко М.К. Гармонічне сольфеджіо : учб. посіб. для музичних училищ та консерваторій. К., 1978. 135 с.
 31. Мільштейн Я. Добре темперований клавір. М., 1992.
 32. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры : записки педагога. М. : Музыка, 1988. 240 с.
 33. Павлишин С. Музика двадцятого століття: навч. посіб. Львів : БаК, 2005. 232 с.
 34. Павлюченко С. Елементарна теорія музики. К., 1980. 211 с.
 35. Сіненко О. Історія зарубіжної музики: метод. рек. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 80 с.
 36. Смаглій Г. Основи теорії музики: підручник для навчальних закладів освіти культури і мистецтв. Харків : Факт, 2005. 384 с.
 37. Способин И. Элементарная теория музыки. М. : Кифара, 1996. 208 с.
 38. Супрун-Яременко Н. Поліфонія : посібник для студ. вищих навч. муз. заклад. Вінниця: Нова Книга, 2014. 512 с.
 39. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навч. посіб. К.: Муз. Україна, 1998.

Відповідальна за випуск Т. В. Большакова